

Seg kunde ogsaa meget ønske at omtale et andet Punkt. Det er jo rigtignok egentlig ikke en Sag, som vedkommer nærværende Lov; jeg streifer maaske temmelig meget uden om den, men det tør dog maaske være mig tilladt at gjøre en lille Afstikker i den Retning. Seg kunde meget ønske, at et andet Apparat kunde blive sat i Virksomhed, hvorved Fattigvæsenet noget kunde indskrænkes. En Fattiglov kunne vi alligevel ikke undvære, det er klart; men naar det Apparat, jeg tænker paa, kunde blive sat i Virksomhed, tror jeg, at det noget vilde formindste Fattigbyrden. Det har ogsaa flere Gange været omtalt, og det ærede Medlem for Sorø Amts 1ste Valgfreds (Zahle) kom saaledes under Finantslovens 1ste Behandling til at berøre det en lille Smule; jeg tænker navnlig her paa Alderdomsforsørgelse. Det sidstnævnte ærede Medlem henvisste til den af Staten garanterede Livsforsikring, og det var rigtignok ønskeligt, om denne kunde udvides til, at Smaa-folk allevegne omkring i Landet kunde blive Med-interessenter i den; men selv om dette ikke kunde ske, vilde jeg være tilfreds, naar vi blot paa en eller anden Maade fik en Alderdomsforsørgelse i Stand. Man har jo ad Frivillighedens Vej begyndt at gjøre Meget derfor, men det har vist sig, at det ikke har kunnet lykkes. Jeg tror derfor vist, at det bliver nødvendigt, at Lovgivningsmagten tager sig af dette Forhold. Hvis ikke den af Staten garanterede Livsforsikring kunde komme til at række saa langt ned, vilde jeg anbefale et af de tre Projekter, som ere fremkomne og som de ærede Medlemmer af Thinget vistnok kjende, nemlig Skolelærer Christoffersens Projekt. Jeg vil ikke sige, at jeg i alle Punkter er enig deri, men naar vi tog det under Behandling i et Udvalg eller paa anden Maade, tror jeg bestemt, at vi ved at bygge paa Grundlag deraf kunde naae et heldigt Resultat. Saalænge dette imidlertid ikke er fæst, er det min faste Overbevisning, at vi maa tage Hensyn til Humaniteten og Moraliteten overfor de værdige Trængende og ikke sige, saaledes som der er sagt her i Loven, at Fattigbestyrelsen kan lade de Trængende forsørge paa forskjellige Maader, men at den ogsaa kan lade dem forsørge i Arbeidsanstalter. Det er dette, jeg kalder Synd, thi efter det Kjendstaa, jeg har til Forholdene, er det udelukkende blevet en Norm, at alle Trængende skulle sættes ind i disse Fattiggaarde, enten de ere værdige Trængende eller ikke. Jeg kan ogsaa nævne et andet Exempel. Jeg kjendte, en Mand, der havde en Del Børn, og som ikke boede i sin Forsørgelseskommune, men i en anden Kommune. Det var en meget stikkelig og arbejdssom Mand, men han havde en stor Børneskole at forsørge, og da han om Vintertiden blev arbejdsløs, gif han til Forholdskommunen og bad om Hjælp. Man skrev deraf til Forsørgelseskommunen om Hjælp til ham, men Svaret lød: Vi have en Fattiggaard, og der skulle vi forsørge ham. Hvem der

ikke vil tage Hjælp der, kan ingen anden Hjælp faae. Kan han ikke hjælpe sig selv, saa send nogle af hans Børn paa Fattiggaarden, saa skulle vi forsørge dem, indtil han selv kan. Det er virkelig Synd at handle saaledes. Det vilde gjøre os Andre ondt, naar vore Børn skulde tages fra os, og det vil ogsaa gjøre den fattige Mand ondt; Enhver har Sine kjære. Dernæst er der ogsaa en Bestemmelse i Lovforslaget, som siger, at naar Nogen modfætter sig at blive indsat i Fattiggaarden, kan Fattigbestyrelsen forlange Politiets Bistand til hans Anbringelse der; det er rigtignok en meget haard Bestemmelse. Lige overfor Bagabønder og Folk som gjøre ubillige Forbringere, kan det være godt at have en saadan Bestemmelse, men det er altfor haardt, at de værdige Trængende skulle komme med ind under denne Bestemmelse; jeg kan ikke være med dertil. Det er mit Hjertens Ønske, at vi kunne faa Forholdet saaledes ordnet, at det humane Hensyn allevegne kan gjøres gjældende overfor den værdige Trængende, og at det kan være en fri Sag for ham, om han vil indfattes i en Fattiggaard, eller ikke. Naar han valgte ikke at komme derind, burde han imidlertid have omtrent en saa stor Understøttelse som den har, der er ikjendt fuld Fattigunderstøttelse, eller ogsaa kunde man tage Normen efter, hvad hvert Individ paa Fattiggaarden koster. Dette kan let udregnes, og man kunde da give en saadan Mand et tilsvarende Beløb; men selv om man vilde gjøre et lille Fradrag deri, kunde det endda passere. — Dernæst er der et andet lille Punkt, som jeg heller ikke kan undlade at omtale; det er med Hensyn til de stakkels ulykkelige Børn, der blive fødte til Verden. Det er ogsaa Synd, at de skulle proppes ind i Fattiggaardene og overlades til Bestyrere og Bestyrerinder, der, som oftest have nok at gjøre med at lave Mad og passe Huset. Følgen deraf er, at det overlades til andre Fattiglemmer at passe Børnene, men den Ene brøder sig ikke om dem, den Anden heller ikke, og saaledes gaa de i Jæng. Det er virkelig ikke nogen rigtig human Opdragelse. Nei, lad os endelig sørge for, at de uskyldige Bøssener, der ere komne til Verden, og som have Krav paa at Samfundet skal tage sig af dem, blive opdragne saaledes, at de kunne blive nyttige og gode Statsborgere; men paa den Maade, de nu blive opdragne i Arbeidsanstalterne, tror jeg ikke, at ret mange af dem vil blive det. Det er vel sandt, at Børnene ogsaa kunne have det daarligt hos Pleieførelde, men jeg tror dog, at Størstedelen af disse, om de end ere fattige, ville omfatte Børnene med Kjærlighed og Barmhed; der vil opstaa en saadan Fortrolighed mellem Pleieførelde og Børnene, at disse ville føle sig meget bedre tilfredse, og undertiden blive meget bedre opdragne hos saadanne Folk, end ved at gaa i Jæng i Fattiggaardene. Kunde der komme en anden Ordning tilstede ved Opdragelsen i Fattig-